

Aan het eind van het seizoen valt er nog veel te doen

Na juli zijn de grote drachten voor het winnen van honing voorbij. Uitzondering vormen de heide, de reuzenbalsemien in de Biesbosch, de zeeaster langs de waddenkust en bloeiende phacelia of witte mosterd als groenbemester. Als uw volken het goed hebben gedaan, kon u slingeren. Misschien bent u er nog mee bezig, maar dan doet u er goed aan om wat haast te maken. Direct na het slingeren, begin augustus, moeten de varroamijten bestreden worden zodat de volken gezonde winterbijen kunnen voortbrengen. Daarna zorgt u in september voor de wintervoorraad voer.

Naar de heide

Gaat u in augustus met een of meer volken naar de heide, dan hebt u in juli de varroamijten in die volken al bestreden met mierenzuur of Thymovar. Nu is het zaak om elk volk dat meegaat op één broedbak te zetten met daarin tien ramen broed en daarop een honingkamer. Zitten in de honingkamer uitgebouwde raten, plaats dan een koninginnenrooster onder de honingkamer zodat de koningin in de broedbak blijft. Heeft u slechts ramen met kunstraat in de honingkamer, wacht dan met het leggen van het koninginnenrooster tot de bijen zijn begonnen met het uitbouwen van die kunstraten. Een rooster remt de bereidheid van de werkers om daarboven aan kunstraat te werken. Datzelfde geldt voor ramen met een reepje kunstraat om raathoning te winnen. Om de bijen te verleiden naar boven te gaan kunt u

een uitgebouwd honingraampje in het midden van de honingkamer te plaatsen. Overigens zijn er ook imkers die het rooster gewoon weglaten, omdat de broednesten in augustus en september krimpen en omdat er vaak een dikke rand voer aan de bovenkant van de broedkamerramen zit, waar de koningin niet graag overheen loopt.

Een volk op twee broedbakken heeft meestal teveel ramen met broed om in één bak te plaatsen. Maak in dat geval van het teveel aan broedramen plus aanhangende bijen een broedaflegger in een zes- of tienramer. Die broedaflegger kan ook gemaakt worden van broedramen met bijen van meerdere volken, een verzamelbroedaflegger dus. De huisbijen zullen elkaar accepteren en een nieuwe koningin opkweken. Op de dertiende dag na 16.00 uur kunt u in de broedaflegger(s) doppen breken en de jonge koninginnen laten inlopen. Die gaan die dag niet meer zwermen en zoeken daarna zelf wel uit wie overblijft en de nieuwe koningin wordt.

Heidehoning bevat relatief veel eiwitten, is daardoor 'thixotroop', dat wil zeggen bevindt zich in een soort gelachtige toestand en is daardoor niet op een normale manier te slingeren. U moet dan de honing in de raten bewerken met een 'kolbtoestel' en dat vereist een aparte techniek. Wilt u dat voor de eerste keer doen, raadpleeg dan een ervaren imker in de buurt. Voor een beginnend imker is het gemakkelijker om raathoning (in brokken) te winnen en die in folie te verpakken of in doorzichtige plastic doosjes te leggen. Helemaal exclusief is sectiehoning. Daarvoor moet u de honingkamerramen met kleine latjes van zacht vurenhout en een dikte van ongeveer 4 mm elk in drie 'secties' verdelen. Een kleine strip was als voorbouw in elke sectie geeft de bijen aan waar ze met de raat kunnen beginnen te bouwen (Googlen op 'Sectiehoning winnen' maakt een en ander duidelijk). Als de cellen met honing worden gevuld kan het koninginnenrooster worden verwijderd. Zijn de cellen verzegeld dan kunt u elke gevulde en verzegelde sectie uit de honingkamer drukken.

Varroa bestrijden

Varroamijten zult u nu moeten bestrijden zodat er gezonde winterbijen worden geboren. De eerste eitjes waaruit de winterbijen ontstaan, worden vanaf half augustus gelegd. De meeste winterbijen worden geboren tussen half september en half oktober. Gaat u niet naar de heide, dan bestrijdt u dus op z'n laatst direct na het slingeren van de laatste honing de varroamijten in de productievolken met mierenzuur of Thymovar. Thymovar is wel wat duurder dan mierenzuur, maar veel gemakkelijker in uitvoering en minder riskant wat betreft schade aan de bijen door te snelle verdamping. Imkers die varroa tijdig bestrijden hebben daardoor weinig tot geen last van wintersterfte. Dat verschijnsel wordt vooral

Imker Bart Riggeling op de Posbank. Foto Richard de Bruijn.

Kolbtoestel. Foto uit beeldbank NBV.

veroorzaakt door met virussen besmette varroamijten. Hoe u een en ander kunt uitvoeren valt na te lezen in de brochure 'Effectieve bestrijding van varroa' van Bijen@wur. Die brochure staat online.

Foerageren in augustus

Ook in augustus en september halen de volken vaak nog een overschot aan nectar en maken daar honing van. Daarom hoeft u in september meestal niet de volle 10 kg suiker te voeren. Om u enig idee te geven hoeveel dat is: een spaarkastraam, aan beide kanten verzegeld, bevat ongeveer 3,5 kg wintervoer. Let er op dat dit geen heidehoning is, want die geeft darmproblemen bij een lange winterzit van de bijen. Mors bij het voeren geen suikerwater of suikersiroop: dat werkt roverij in de hand. Wilt u zwakke en of kleine volken toch overwinteren, verklein dan het vlieggat en voer bij voorkeur 's avonds als alle bijen thuis zijn en niet meer op rooftocht gaan. Door alle volken op een stand op hetzelfde moment suikersiroop te geven verkleint u de kans op roverij. Suikersiroop kunt u kant en klaar kopen als invertsuiker. Buitenlandse honing kunt u beter niet voeren in verband met de kans op aanwezigheid van bacteriesporen van Amerikaans vuilbroed daarin.

Zwermplannen in augustus

Ook in augustus willen volken nog wel eens zwermen. Dat kunt u op verschillende manieren voorkomen. Zo kunt u een lege honingkamer onder een groot volk plaatsen. Daardoor kan het volk 'uitzakken' en heeft het minder of geen behoefte meer aan zwermen. Een andere manier is om grote volken te laten afvliegen op kleinere volken door bijvoorbeeld een groot en een klein volk te verwisselen van plaats. Volgens zeggen kunt u dit alleen doen bij goede dracht, anders steken de binnenkomende bijen van het sterke volk de moer dood. Nog weer een andere manier is om ramen met broed uit een sterk volk te nemen en die bij een kleiner volk te hangen of van die ramen met broed een broedaflegger te

Poppen met varroamijten. Foto Peter Elshout.

maken. Uit onderzoek is gebleken dat kleine volken met minder dan 5000 bijen – overeenkomend met minder dan vijf straten met bijen tijdens een koude nacht in november – een grotere kans hebben om de winter niet te overleven. Verenig te kleine volken dus bij de inwintering. ●

Noot van de redactie:

Op pagina 5 van het vorige nummer (nr. 3) van Bijenhouden stond een redactionele noot: 'Het toepassen van deze methode (de darrenraatmethode) wordt steeds meer achterwege gelaten'.

Een korte toelichting zou hierbij nuttig geweest zijn en luidt als volgt: 'De darrenraatmethode is het voorgerecht in het zogenaamde driegangenmenu. Daarmee is het een onderdeel van de aanpak van varroa zoals door Bijen@wur wordt geadviseerd in hun brochure 'Effectieve bestrijding van varroa'. De redactie volgt en volgde deze lijn altijd. Zoals vermeld wordt in genoemd advies (pagina 30) is de effectiviteit na het verwijderen van vier volledig gesloten darrenraten beperkt: 20-30%. Het advies eindigt met de woorden: 'Het verwijderen van darrenraat is niet genoeg om varroa te bestrijden en wordt daarom geadviseerd als aanvullende maatregel'.

Helaas heeft Frans van Bussel te kennen gegeven vanwege familieomstandigheden te moeten stoppen met zijn bijdragen voor deze rubriek.